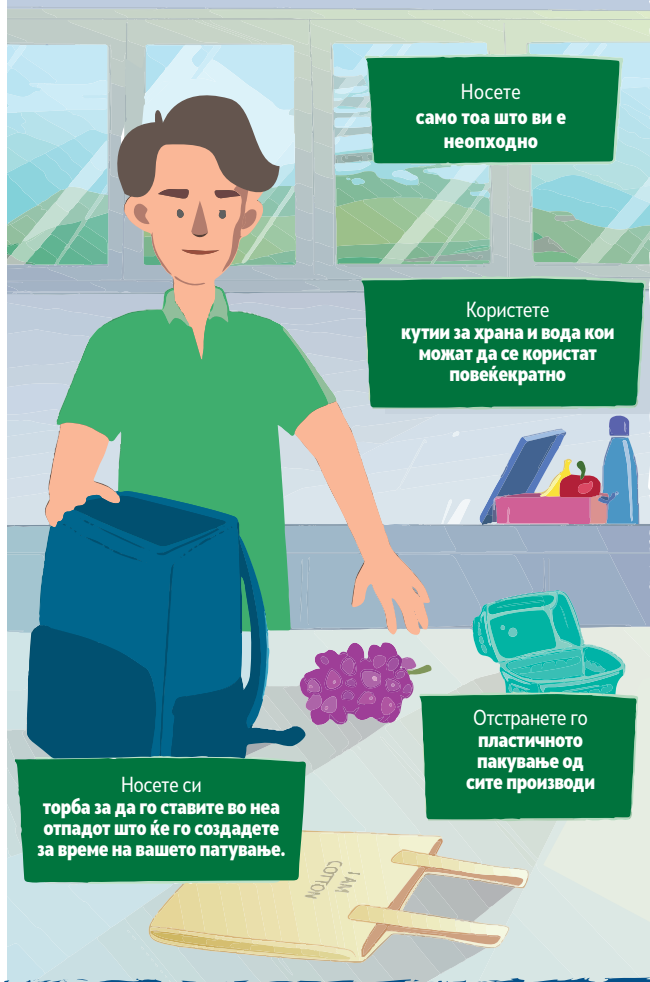

Вашите активности се важни за заштита на нашите планини од пластичен отпад!

Може ли да сметаме на вашата поддршка?

Пред вашето патување

За време на вашето патување

По вашето патување

Veprimet tuaja janë të rëndësishme në mënyrë që mali të lirohet nga mbeturina plastike

A mund të llogarisim në mbështetjen tuaj?

Para udhëtimit tuaj

Gjatë udhëtimit tuaj

Pas udhëtimit tuaj

BASEL / ROTTERDAM / STOCKHOLM CONVENTIONS

BASEL CONVENTION

ПОПОВА ШАНКА

BKI CENTER

KODRA E DIELLIT

НАЦИОНАЛЕН ПАРК ШАР ПЛАНИНА
PARKU KOMBËTAR MALI SHARR

Министерство за животна средина и просторно планирање

ПАКОМАК
СЕЛЕКТИРАЈ И ДИНА
ЗАБДИО ЗА ПОЧИСТА ЖИВОТНА СРЕДИНА

PLANKTONIUM ENVIRONMENT

Достапност

(Швајцарски алпи)

Во 2019 година поставени се 1 200 табии во 50 скијачки центри на кои стои пораката за подигнување на јавната свест против загадувањето од пластика. Подигнувањето на свеста на локалната администрација, инспекција, менаџерите на ски-лифтовите, вработените во скијачките центри и туристите резултираше со намалени количини на фрлен отпад. Исто така, локалното население и туристите учествуваат еднаш годишно во акции за чистење на расфрланиот отпад.

© Lesya Nikolayeva

Финансирање

(Непал)

Во Непал се бара по 4000 долари од секоја планинарска експедиција да бидат уплатени како депозит, кој гарантира дека најмалку 8 кг отпад кој го создаваат луѓето ќе биде вратен по искачувањето на планината. Оваа иницијатива и поврзаните активности е помогната од страна на партнерството меѓу алпинистичките клубови, малопродажната индустрија на отворено, професионалните компании за следење и искачување на планини и локалните водичи.

© Sagarmartha Pollution Control Committee

Инфраструктура

(Мексико)

Во Куатро Циенгас, Куаула оддалечена област во државата Мексико се поставени десет места со контејнери за собирање на ПЕТ отпадна пластика. Овие места се поврзани со општинската компанија за собирање на отпад и мониторирани од локалните власти. Во 2020 година 3000 локални граѓани беа обучени да селектираат отпад на местото на создавање на отпадот, беа развиени прирачници и собрани се повеќе од 55 000 тони отпад.

© Patricia Monroy, Organi-K A.C.

Политика

(Танзанија)

„Trash in Trash out“ системот спроведен од националниот Парк Килиманџаро во Танзанија помогна да се зголеми стапката на собирање на отпад од 64% во 2003 (87 тони) на 94% во 2006 (125 тони). 35% од отпадот бил рециклирабилен. Националниот парк и понатаму продолжува да ги развива своите политики и практики за управување со отпад.

© Istock/Robas

This poster was produced by the Secretariat of the Basel, Rotterdam and Stockholm Conventions and GRID-Arendal, as part of the "Plastic Waste in Remote and Mountainous Areas" project, funded by the Government of Norway, the Government of France and the Norwegian Agency for Development Cooperation. The project collected over 50 success stories on sustainable (plastic) waste management from different continents, mountainous ranges and remote zones to encourage mountainous countries to replicate them. Success stories were grouped into key four categories of initiatives: policy, infrastructure, financing, and outreach.

Disponueshmëria

(Alpet zvicerane)

Në vitin 2019, janë vendosur 1200 tabela në 50 qendra skijimi me porosi për të rritur ndërgjegjësimin e publikut kundër ndotjes plastike. Rritja e ndërgjegjësimit të administratës lokale, inspektionit, menaxherëve të ashensorëve të skive, punonjësve të qendrave të skijimit dhe turistëve ka rezultuar në uljen e sasive të mbetjeve të hedhura. Gjithashtu, popullsia vendase dhe turistët marrin pjesë një herë në vit në aksionet për pastrimin e mbetjeve të shpërndara.

© Lesya Nikolayeva

Financimi

(Nepal)

Në Nepal, për çdo ekspeditë alpinistike kërkohet të paguhet depozitë prej 4000 dollarësh, e cila garanton se të paktën 8 kg mbetje të krijuara nga njeriu do të kthehen pas ngjitjes në mal. Kjo nisim dhe aktivitetet e lidhura është e mbështetur me partneritet midis klubeve të alpinizmit, industrisë së shitjes me pakicë në natyrë, kompanive profesionale të alpinizmit dhe gjurmimit të guidave lokale.

© Sagarmartha Pollution Control Committee

Infrastruktura

(Meksikë)

Në Kuatro Ciengas, një zonë e largët e Kuaula në shtetin e Meksikës, janë instaluar dhjetë vende me kontejnerë (koshe plehrash) për grumbullimin e mbetjeve plastike PET. Këto vende janë të lidhura me kompaninë komunale të grumbullimit të mbetjeve dhe monitorohen nga autoritetet lokale. Në vitin 2020, 3,000 qytetarë vendas u trajnuan për të përgjedhur mbetjet në pikën e grumbullimit të mbetjeve, u hartuan doracakë dhe u mbledhën më shumë se 55,000 ton mbetje.

© Patricia Monroy, Organi-K A.C.

Politika

(Tanzani)

Sistemi "Trash in Trash out" i zbatuar nga Parku Kombëtar Kilimanjaro në Tanzani ndihmoi në rritjen e shkallës së grumbullimit të mbetjeve nga 64% në 2003 (87 ton) në 94% në 2006 (125 ton). 35% e mbetjeve ishin të riciklueshme. Parku Kombëtar vazhdon të zhvillojë politikat dhe praktikat e tij të menaxhimit të mbetjeve.

© Istock/Robas

This poster was produced by the Secretariat of the Basel, Rotterdam and Stockholm Conventions and GRID-Arendal, as part of the "Plastic Waste in Remote and Mountainous Areas" project, funded by the Government of Norway, the Government of France and the Norwegian Agency for Development Cooperation. The project collected over 50 success stories on sustainable (plastic) waste management from different continents, mountainous ranges and remote zones to encourage mountainous countries to replicate them. Success stories were grouped into key four categories of initiatives: policy, infrastructure, financing, and outreach.

Пластичен отпад во оддалечените и планинските области

Како креатор на политика,
што треба да знам?
И што можам да направам?

This brochure was produced by the Secretariat of the Basel, Rotterdam, and Stockholm Conventions and GRID-Arendal, as part of the "Plastic Waste in Remote and Mountainous Areas" project, funded by the Government of Norway, the Government of France, and the Norwegian Agency for Development Cooperation. Proposed citation: Basel Convention Secretariat & GRID-Arendal (2022). Plastic waste in remote and mountainous areas: a guide for policymakers. GRID-Arendal. Produced and published in February 2023 by Pacomack and Planktonium. Copyright © Secretariats of the Basel, Rotterdam, Stockholm (BRS) Conventions, May 2022.

Disclaimer

The views expressed in this publication are those of the authors and do not necessarily reflect the views of Secretariats of the Basel, Rotterdam, and Stockholm (BRS) Conventions, the United Nations Environment Program (UNEP), the United Nations (UN) or contributory organizations. The BRS Secretariat, UNEP or the UN does not accept responsibility for the accuracy or completeness of the contents and shall not be liable for any loss or damage that may be occasioned, directly or indirectly, through the use of, or reliance on, the contents of this publication. The designations employed and the presentation of the materials in this publication does not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the BRS Secretariat, UNEP or the UN, concerning the geo-political situations or the legal status of any country, territory, city or area or their authorities, or concerning the delimitation of their frontiers or boundaries. Mention or representation of the names or logos or commercial products of companies does not imply their endorsement by the UN, UNEP and the BRS Secretariat.

РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА

МИНИСТЕРСТВО
ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И
ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

Проблем со пластичниот отпад во планините

Што можам да направам за ова?

- Идентификувајте ги специфичните предизвици со кои се соочуваат општината/областа/регионот.
- Утврдете решенија прилагодени со конкретните околности.
- Интегрирајте стратегии за управување со отпад во согласност со барањата за заштита на животната средина во овие области.
- Осигурајте се дека се сите релевантни засегнати страни се информирани и ангажирани.
- Помогнете заштитата на оддалечените и планинските области да биде на високо на агендата во политиката.

Додека повеќето луѓе знаат за огромните количества пластичен отпад што пливаат во светските океани, зголеменото загадување на оддалечените и планинските области ретко се појавува на насловните страници. Како креатор на политики, можете да направите разлика во ограничувањето на употребата на пластика, а со тоа и создавањето на пластичен отпад и во обезбедувањето еколошки здраво управување со пластичниот отпад во оддалечените и планинските области.

Кои се двигателите за загадувањето со пластика?

Главните двигатели за загадувањето со пластика во оддалечените и планинските области вклучуваат:

- Значаен и често голем пластичен отпад како резултат на туризмот;
- Економски раст, што доведува до зголемена употреба на пластични производи, особено пластика за еднакратна употреба; и
- Атмосферски транспорт на микропластика до планините и оддалечните области.

Овие фактори доведуваат до зголемување на создавањето на пластичен отпад. Кога се комбинираат со отсутни или несоодветни системи за управување со отпад, резултатот е често отворено горење и фрлање, што предизвикува зголемување на ослободувањето на пластичен отпад и микропластика. Ова претставува закана за здравјето на луѓето, дивиот свет и животната средина, вклучувајќи ги оддалечените и планинските екосистеми.

Кои капацитети недостасуваат за да се спречи зголемувањето на загадувањето со пластика?

Земјите во развој и земјите со економии во транзиција се соочуваат со значителни предизвици во спречувањето на создавањето пластичен отпад и во обезбедувањето еколошки здраво управување. Во меѓувреме, употребата на пластика рапидно се зголемува. Овие предизвици често се сложени во оддалечените и планинските области: оддалеченост, тешки природни и климатски услови и отсуство на поголеми економии, како и ограничени финансиски/човечки ресурси и недостаток на инфраструктура резултат е зголемување на трошоците за управување со отпад заедно со намалување на финансискиот, правниот и институционалниот капацитет и недоволни системи за собирање податоци и следење резултат е низок капацитет за обезбедување еколошки здраво управување со пластичниот отпад, како и недостаток на свест и стимулации за промена на однесувањето.

Може да се преземат акции на сите нивоа

Може да се преземе акции како:

- На локално ниво: по општини, приватен сектор, управи на природни паркови, водичи и туристички здруженија, поединци итн.
- На национално ниво: преку правни и институционални рамки, финансиски механизми итн.
- На регионално ниво: преку прекугранична соработка и регионални инструменти итн.
- На глобално ниво: преку меѓународни иницијативи, партнерства, договори, конвенции итн.

Вие, како креатор на политики, можете да направите разлика со преземање на следните чекори за заштита оддалечените и планинските области од пластика.

Мултилатералните еколошки договори и партнерства кои имаат глобален опсег, исто така, можат да имаат локално влијание и да помогнат во заштитата на оддалечените и планинските области. Неодамна беше преземена глобална акција со усвојувањето на амандманите за пластичен отпад од Базелската конвенција, кои ги специфицираат категориите на пластичен отпад и мешавините на пластичен отпад кои се предмет на контролните процедури за прекуграничните движења според Конвенцијата, како и одредбите што се однесуваат на

минимизирање на отпадот и еколошки здравото управување.

Покрај тоа, Стокхолмската конвенција за постојани органски загадувачи (POPs) контролира различни POPs кои се користеле во пластиката како адитиви, забавувачи на пламен, пластификатори или во производството на флуорополимери.

Пластичен отпад во оддалечените и планинските области

Како менаџер на национален парк или заштитена област, што можете да направите за да се справите со пластичниот отпад?

Проблемот со пластичниот отпад во оддалечените и планинските области

Зошто вашата иницијатива е критична и што можете да направите?

- Можете да дистрибуирате информации и да ја подигнете свеста, благодарение на директната интеракција со посетителите.
- Можете да ја следите ситуацијата, да собирате податоци и да ги ставите на располагање на властите.
- Можете да организирате едукативни и интерактивни активности насочени кон децата и младите.
- Можете да организирате чистење со вклучување на туристи, локални жители, општини, граѓанско општество итн.
- Можете да обезбедите финансиски стимулации, на пример преку казни за фрлање отпад.

- Можете да го надгледувате отпадот што влегува и излегува од вашиот парк, за да бидете сигурни дека ништо не останува зад посетителите.

Се покажа дека пластичниот отпад е најважниот придонесувач за загадувањето со отпадот во оддалечените и планинските области. Како администратор или управител на национален парк или заштитено подрачје, вашата иницијатива е од клучно значење за справување со загадувањето од

пластика и за зачувување на овие области. Ги имате и двете: познавање од прва рака за предизвиците и алатките за справување со нив на терен.

Свртете ја страницата за да најдете инспирација!

Кои се двигателите за загадувањето со пластика во оддалечените и планинските области?

- Значајни и често големи количини пластичен отпад од туризмот.
- Атмосферски транспорт на микропластика на далечински и планинските предели од далечни растојанија.
- Економски раст, што доведува до зголемена употреба на пластични производи, особено пластика за еднакратна употреба.

Кои капацитети недостасуваат во оддалечените и планинските предели за да се запре загадувањето со пластика?

- Оддалеченост, тешки природни и климатски услови и отсуство на економски средства - ограничени финансиски/човечки ресурси и недостаток на инфраструктура...
- ... резултира со зголемување на трошоците за управувањето со отпадот заедно со намалување на финансиските, правните и институционалните капацитети, а недоволен системи за собирање податоци и следење...
- ... што резултира со низок капацитет за обезбедување на еколошки солидно управување на пластичниот отпад како и недоволната свест и стимулации за промена на однесувањето.

Mbetjet plastike në zonat e thella dhe zonat malore

Si politikëbërës, çfarë duhet të di?
Dhe çfarë mund të bëj?

This brochure was produced by the Secretariat of the Basel, Rotterdam, and Stockholm Conventions and GRID-Arendal, as part of the "Plastic Waste in Remote and Mountainous Areas" project, funded by the Government of Norway, the Government of France, and the Norwegian Agency for Development Cooperation. Proposed citation: Basel Convention Secretariat & GRIDArendal (2022). Plastic waste in remote and mountainous areas: a guide for policymakers. GRID-Arendal. Produced and published in February 2023 by Pacomack and Planktonium. Copyright © Secretariats of the Basel, Rotterdam, Stockholm (BRS) Conventions, May 2022.

Disclaimer
The views expressed in this publication are those of the authors and do not necessarily reflect the views of Secretariats of the Basel, Rotterdam, and Stockholm (BRS) Conventions, the United Nations Environment Program (UNEP), the United Nations (UN) or contributory organizations. The BRS Secretariat, UNEP or the UN does not accept responsibility for the accuracy or completeness of the contents and shall not be liable for any loss or damage that may be occasioned, directly or indirectly, through the use of, or reliance on, the contents of this publication. The designations employed and the presentation of the materials in this publication does not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the BRS Secretariat, UNEP or the UN, concerning the geo-political situations or the legal status of any country, territory, city or area or their authorities, or concerning the delimitation of their frontiers or boundaries. Mention or representation of the names or logos or commercial products of companies does not imply their endorsement by the UN, UNEP and the BRS Secretariat.

Problemi i mbetjeve plastike në male

Çfarë mund të bëj për këtë?

- Identifikoni sfidat specifike me të cilat përballen komunat/zo nat/rajonet.
- Përcaktoni zgjidhje të përshtatura duke marrë parasysh rrethanat specifike.
- Integrimi i mbetjeve të shëndosha mjedisore menaxhimin në këto fusha në zhvillimin dhe strategjinë e planifikimit.
- Sigurohuni që të gjithë palët përkatëse të jenë të angazhuar.
- Ndihmoni për të vendosur mbrojtjen e telekomanduar në zonat e larta malore në agjendën e politikave.

Derisa shumica e njerëzve dinë për sasitë e mëdha të mbetjeve plastike që notojnë në oqeanet e botës, ndotja në rritje e zonave të thella dhe malore rrallë bëhen titujt kryesor. Si politikëbërës, ju mund të bëni një ndryshim në kufizimin e përdorimit të plastikës dhe përdorimin e tyre, gjenerimin e mbetjeve plastike dhe sigurimin e menaxhimit të shëndoshtë mjedisor të mbetjeve plastike në zonat e thella dhe malore.

Cilët janë shkaqet e ndotjes së plastikës?

Shkaqet kryesore të ndotjes të plastikës në zonat e thella dhe zonat malore përfshijnë:

- Mbetjet të konsiderueshme plastike dhe shpeshherë gjurmët të mëdha nga ana e turizmit;
- Rritje ekonomike, duke çuar në rritjen e përdorimit të produkte plastike, veçanërisht plastika për një përdorim; dhe
- Transporti atmosferik i mikroplastikës në male nga distanca të largëta.

Këta faktorë çojnë në rritje të prodhimit të mbetjeve plastike. Kur kombinohet me sisteme të mangëta ose të papërshtatshme të menaxhimit të mbetjeve, rezultati është shpesh herë djegia dhe hedhja në hapsira të hapura, duke shkaktuar rritje të shkarkimeve të mbetjeve plastike dhe mikroplastikës. Kjo përbën një kërcënim për shëndetin e njeriut, jetën e egër si dhe mjedisit jetësor, duke përfshirë ekosistemet e thella malore.

Cilat kapacitete mungojnë për të ndaluar rritjen e ndotjes plastike?

3Vendet në zhvillim dhe vendet me ekonomi në tranzicion përballen me sfida të rëndësishme në rikthimin e gjenerimit të mbetjeve plastike dhe në sigurimin e menaxhimit të tyre të shëndoshtë mjedisor. Ndërkohë, përdorimi i plastikës po rritet me shpejtësi. Këto sfida shpesh ndërlikohen në zonat e thella dhe zonat malore:

Largësia, kushtet e vështira natyrore dhe klimatike, mungesa e ekonomive të shkallës si dhe burimet e kufizuara financiare/njerëzore dhe mungesa e infrastrukturës...

...rezultojnë në një rritje të kostove të menaxhimit të mbetjeve shoqëruar me një rënie të mjeteve financiare, ligjore dhe kapaciteteve institucionale si dhe sistemet e pamjaftueshme për mbledhjen dhe monitorimin e të dhënave...

...rezultojnë në kapacitet të ulët për të siguruar Menaxhimin e shëndoshtë të ambientit mjedisor të mbeturinave të plastikës si dhe mungesës së ndërgjegjësimit dhe stimuljeve për ndryshimin e sjelljes.

Veprimet mund të ndërmerren në të gjitha nivelet

Veprimet mund të ndërmerren:

- Në nivel lokal: nga ana e komunave, sektori privat, administratës të parqeve natyrore, udhëzuesve shoqatave turistike, individëve etj.
- Në nivel kombëtar: nëpërmjet ligjeve dhe kornizat institucionale, mekanizmave financiare etj.
- Në nivel rajonal: nëpërmjet bashkëpunimit ndërkufitarit si dhe instrumentet tjera rajonale etj.
- Në nivel global: nëpërmjet nismave ndërkombëtar, partner iteteve, marrëveshjeve, konventave etj.

Ju, si politikëbërës, mund të bëni një ndryshim duke ndërmarrë hapat e ardhshëm për të mbrojtur zonat e thella dhe zonat malore nga plastika.

Marrëveshjet dhe partneritetet shumëpalëshe mjedisore që kanë një shtrirje globale mund të kenë gjithashtu një ndikim lokal dhe të ndihmojnë në mbrojtjen e zonave të largëta malore. Kohët e fundit është ndërmarrë një veprim global me miratimin e Amendamenteve të Konventës së

Bazelit për Mbetjet Plastike (kliko këtu për një hartë historie mbi mbetjet plastike dhe Konventën e Bazelit), të cilat specifikojnë kategoritë e mbetjeve plastike dhe përzjerjet e mbetjeve plastike që i nënshtrohen procedurave të kontrollit për lëvizjet ndërkufitare sipas Konventës, si dhe dispozitat që kanë të bëjnë me minimizimin e mbetjeve dhe menaxhimin e shëndoshtë mjedisor. Për më tepër, Konventa e Stokholmit për Ndotësit Organik të Qëndrueshëm (POP) kontrollon NOQ të ndryshëm të cilët janë përdorur në plastikë si aditivë, frenues flake, plastifikues ose në prodhimin e fluoropolimereve.

Mbetjet plastike në zonat e thella malore

Si menaxherë të parkut kombëtar ose të zonave të mbrojtura, çfarë mund të bëni për të trajtuar mbetjet plastike?

Problemi i mbetjeve plastike në zonat dhe zonat e thella malore

Pse është iniciativa juaj kritike dhe çfarë mund të bëni?

- Mund ta shpërndani informacionin dhe të rrisni ndërgjegjësimin, falë ndërveprimit të drejtpërdrejtë me vizitorët.
- Mund të monitoroni situatën, të mbledhni të dhënat dhe vini ato në dispozicion në vendimmarrje.
- Mund të organizoni aktivitetet edukative dhe ndërvepruese që synojnë fëmijët dhe të rinjtë.
- Mund të organizoni pastrime me përfshirje e turistëve, vendasve, komunave, shoqërisë civile etj.
- Mund të ofroni stimuj financiar, për shembull nëpërmjet gjobave për hedhjen e mbeturinave.
- Mund të monitoroni mbetjet që hyjnë dhe dalin nga parku juaj, për të siguruar që asgjë nuk ka mbetur mbrapa.

Mbetjet plastike janë treguar të jenë kontribuesi më i rëndësishëm në ndotjen e mbetjeve në zonat e thella si dhe zonave malore. Si administrator ose menaxher i parkut kombëtar ose zone të mbrojtur,

nisma juaj është kritike për të trajtuar ndotjen plastike dhe për të ndihmuar në ruajtjen e këtyre zonave. Ju i keni të dyja: njohuri të dorës së parë për sfidat dhe mjetet për i trajtuar ato në terren.

Kthejeni faqen për të gjetur frymëzim!

Cilët janë shtytësit e ndotjes plastike në zonat e thella dhe zonave malore?

- Mbetjet plastike të konsiderueshme dhe shpesh të mëdha gjurmët nga turizmi.
- Transporti atmosferik i mikroplastikës në distanca si dhe zonat malore nga distanca të largëta.
- Rritja ekonomike, duke çuar në rritjen e përdorimit të produkteve plastike, veçanërisht ato plastike për një përdorim. Cilat kapacitete mungojnë në zonat e thella dhe ato malore të ndaloni ndotjen plastike?
- Largësia, vështirësi natyrore dhe klimatike kushtet dhe mungesa e ekonomive të shkallës, burime të kufizuara financiare/njerëzore, mungesa e infrastrukturës...
- ... rezultojnë në një rritje të kostove të menaxhimit të mbetjeve e shoqëruara me ulje të kostove financiare, kapaciteteve ligjore dhe institucionale, si dhe mungesë e sistemit për mbledhjen dhe monitorimin e të dhënave...
- ... duke rezultuar një kapacitet i ulët për të siguruar menaxhimin e shëndoshtë të mjedisit jetësor të mbetjeve plastike si dhe mungesën e ndërgjegjësimit dhe stimuljeve për ndryshimin e sjelljes.